

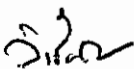
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดสระแก้ว

อุไรวรรณ รสแก่น

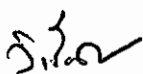
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

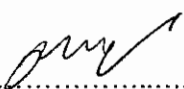
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ อุไรวรรณ รสแก่น ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)

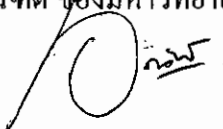
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ดร.กิตติศักดิ์ พรพรมวินิจ)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีชร)

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2559

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จาก ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง ดร.รัตนันริศ โชตินิติบัณฑิต และดร. ไซยา กุฎาคาร ที่ได้กรุณาแนะนำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้างานนิพนธ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณของบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน

อุไรวรรณ รสแก่น

56910385: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ แผนพัฒนาท้องถิ่น/ องค์การบริหารส่วนตำบล/ สระแก้ว

อุไรวรรณ รสแก่น: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (PEOPLE'S PARTICIPATIONS IN THE FORMULATION OF THE SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE PLAN OF MAUNGPAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, ARANYAPRATHET DISTRICT, SAKAEO PROVINCE.) คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: วิเชียร ต้นศิริคงคล, ร.ด., 98 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ แจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ t- Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ผลการศึกษามีดังนี้

1. การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนมีระดับของการมีส่วนร่วมของในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	18
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2548.....	33
ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 ผลการศึกษา.....	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	59
ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว.....	61
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	67
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
สรุปผล.....	73
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	92
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	96

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	จำนวนหมู่บ้านและประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่.....	43
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	53
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	59
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม.....	62
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ....	63
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น.....	64
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน.....	66
8	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ.....	67
9	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ.....	68
10	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
12	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ.....	70
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	71
14	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กระบวนการการคิด.....	20
2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น บัญญัติให้รัฐต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ผลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ขึ้น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น

กระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรหลักในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละแห่ง รวมทั้งเพื่อให้การบริหารพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน ที่สำคัญจะต้องสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เป็นวิธีการสืบเนื่องมาจากปรัชญาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง หากเขามีข้อมูลเพียงพอและอยู่ในสภาพที่มีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี (เศรษฐไชย ทหัยวรรณ, 2551, หน้า 1) การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของคนในชุมชน นอกจากจะเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว ยังได้แสดงความนัยของการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในที่สุด

การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการประเมินผลแผนงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับการลงมือกระทำเอง และเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและทำให้ทราบถึงวิธีการที่จะจัดการถึงปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดย คิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้สึกมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ อย่างแท้จริง อันจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางของการพัฒนาในแนวทางเดียวกันอย่างชัดเจน

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรหนึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่จึงได้จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ขึ้น โดยวางแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 10) และยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด ซึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำตั้งแต่กระบวนการ การเตรียมการจัดทำแผน การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี และการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

จากเหตุผลและความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น เป็นการทำที่จะทำให้ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ลดลง คือ ต้องให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องการอย่างแท้จริง เพื่อจะสามารถนำความคิดเห็นที่เสนอมา นำมาปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ เพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะเป็นแนวทางในการกระตุ้นความสนใจของภาคประชาชนและภาครัฐ ที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับใด
2. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ 2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนา 3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และทำการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใน 6 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เท่านั้น

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดทำเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลการศึกษา การนำเสนอผลการศึกษา ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2557 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2557 รวมทั้งสิ้น 4 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่นให้กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งประชาชนจะเกิดความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ นำไปสู่ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูล ปัญหา สิ่งที่ต้องการ เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ
2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ
3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อร่วมเสนอแนะและพิจารณาปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ร่วมอภิปรายปัญหาและความต้องการ ร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน ข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านรวมถึงร่วมวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้วยการร่วมตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหามูลบ้าน ร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว

3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องนำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอเป็น 7 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548
5. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายรูปแบบและหลายลักษณะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของตนเอง และลักษณะของชุมชน แต่มีจุดมุ่งหมายหลักเดียวกัน คือ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า

ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า การมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายประการ ซึ่งสามารถประมวลได้ ดังนี้

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้น ถึงขั้นเป็นผู้นำของการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม

ชาลีสา นามเมืองรักษ์ (2556, หน้า 16) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคลกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าจะเขาจะได้ ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไป เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น โดยตรงก็ได้ หรือเป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำ บางอย่าง เป็นต้น

เพ็ญประภา สถิตรัมย์ (2554, หน้า 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานย่อย ระดับรากหญ้า โดยสนับสนุนให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมตัดสินใจ รับรู้ข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และ ร่วมมือดำเนินกิจการต่าง ๆ ของชุมชนโดยเท่าเทียมกัน เพื่อให้ท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์สูงสุด

เมตตา อินจงกล (2554, หน้า 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ได้แก่ การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วน ร่วมในการประเมินผล

ระพีพรรณ คิ้วรักษา (2551, หน้า 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็น ที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงการ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551, หน้า 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนใน ปัจจุบันคือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็น ที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงการ ติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยน โครงการร่วมกัน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และ การตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งประชาชนจะเกิด ความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ นำไปสู่ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน

ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

เพื่อยูประภา สถิตรัมย์ (2554, หน้า 8) สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น มีลักษณะเป็นการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการ วางแผน การแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมลงทุน ร่วมปฏิบัติงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะการติดตามและประเมินผลงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมโดยตรง เช่นการเสนอแนะ การให้ข้อคิด และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม เช่นการบริจาคทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่รวมประชุมแต่ยินดีให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ ทั้งทางด้านรูปธรรม และด้านนามธรรม

ระพีพรรณ คิวรักษา (2551, หน้า 16) กล่าวว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายลักษณะหรือหลายประเภท เช่น จำแนกตามกิจกรรม ตามขั้นตอน ตามระดับการมีส่วนร่วมหรือจำแนกตามลักษณะของการวางแผน ตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการของการบริหารงานท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผลในแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างสูงสุด

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 10) ได้สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมว่า คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรม โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล โดยได้ให้ความหมายในแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม ร่วมคิด และกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม การคัดเลือกผู้นำชุมชน ประสานงานกับหน่วยงาน ส่วนร่วมในเวทีประชาคม
2. ด้านการปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การร่วมปฏิบัติ นโยบาย แผนการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย การประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเทศบาล
3. ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผล วางแผนการติดตามประเมินผล กำหนดประเด็นในการติดตามผล สรุปผลการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการติดตามประเมินผล

ชาลีสา นาเมืองรักษ์ (2556, หน้า 19-20) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหาของประชาชน เนื่องจากประชาชนย่อมรู้ปัญหาของตนเองได้มากที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอกเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงในการประกอบกิจกรรมจะทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์อย่างยืนยาว

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อค้นคว้า เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้มาเป็นบทเรียนในการหาทางปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

Cohen and Uphoff (1977, pp. 7-9 อ้างถึงใน เมตตา อินจงกล, 2554, หน้า 15-17) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social benefits) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of efficacy)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่มักพบทางดั่งกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้ อย่างไรก็ตามกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วน

ร่วมในการประเมินผลนี่จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเป็นการร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการ วางแผน การแก้ไขปัญหา ลักษณะการร่วมลงทุน ร่วมปฏิบัติงาน ในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะการติดตามและประเมินผลงาน โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการเตรียมการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และ 3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการปกครองของชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตย แยกตัวเป็นอิสระไปจากประเทศ เป็นชุมชนที่มีสิทธิตามกฎหมายและการจัดองค์กรที่จำเป็นเพื่อออกข้อบัญญัติในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่นของตน โดยอิสระ

ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นนั้น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง ร่วมกับการบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์กร โดยมีตัวแทนซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐ ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายท่าน ดังนี้

เอกวิทย์ มณีธร (2551, หน้า 123) ในหนังสือระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนของไทยได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลในท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น หรือหน่วยการบริหารท้องถิ่น (Local government) รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เป็นต้นว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น โดยรัฐบาลในส่วนกลางกระจายอำนาจบางส่วนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการปกครองและการบริหารให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น ทำให้หน่วยการบริหารท้องถิ่นมีการปกครองในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเป็นอิสระพอสมควร

กาญจนา สวายพล (2555, หน้า 11) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ชาลิสตา นาเมืองรักษ์ (2556, หน้า 13) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตน โดยมีหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว จะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง ด้วยตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็น องค์กรของรัฐ ที่มีอาณาเขตเป็นของตนเอง มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง โดยมีหน้าที่ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยประชาชนในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ลักษณะของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โดยทั่วไป การปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีลักษณะของการปกครองซึ่งมีกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แน่ชัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างสถาบันรองรับ มีอำนาจและหน้าที่กำหนดไว้ทั้งโดยกว้างหรือโดยบทบัญญัติเฉพาะ รวมทั้งมีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระทางการเงิน และอื่น ๆ ในระดับหนึ่ง ดังนั้น จึงสามารถแจกแจงลักษณะสำคัญของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้ (เอกวิทย์ มณีธร, 2551, หน้า 125-127)

2.1 เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระพอสมควร การปกครองท้องถิ่นต้องมียุติธรรมที่สามารถรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเป็นอิสระตามกฎหมาย คือ ต้องมียุติธรรมเป็นนิติบุคคลตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกออกจากส่วนกลาง สามารถก่อกำหนดทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญาเป็นหนี้ หรือทำนิติกรรมรูปอื่นได้ ภาวะนิติบุคคลนี้ หมายถึง การได้รับการรับรองโดยกฎหมายของประเทศ กล่าวคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องได้รับการจัดตั้งโดยมีกฎหมายของประเทศรับรอง ยกตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานครเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เป็นต้น การเป็นนิติบุคคลนี้ยังหมายถึงว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นแยกออกจากราชการบริหารส่วนกลาง มีทรัพย์สิน และมีเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีคณะบริหารของตนเอง เพื่อดำเนินกิจการส่วนท้องถิ่นได้ภายในขอบเขตที่สมควร

2.2 ประชาชนมีส่วนในการปกครองตนเอง การดำเนินกิจกรรมของการปกครองท้องถิ่นนี้ เป็นกระบวนการที่มีใช้กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิง แต่เป็นกระบวนการการเมืองซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยทางตรงหรือทางอ้อม กล่าวคือประชาชนเข้าร่วมเลือกตัวแทนทำหน้าที่บริหารกิจกรรมของท้องถิ่น หรือเข้าร่วมกำหนดนโยบายหรือควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของตัวแทนของตน ในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนี้ ประชาชนอาจดำเนินการเองทั้งหมด (โดยผ่านตัวแทน) หรือโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมบทบาทของประชาชนก็ลดน้อยลง และการปกครองท้องถิ่นก็ขาดความเป็นอิสระมากขึ้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายหรือกำหนดการตัดสินใจและดำเนินการของหน่วยการปกครองท้องถิ่นทั้งโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม ลักษณะทางการเมืองที่แทรกอยู่ในกาปกครองท้องถิ่นมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปต่าง ๆ เช่น ร่วมเสนอตนเป็นตัวแทนรับผิดชอบการบริหารหรือกำหนดนโยบายของท้องถิ่น ร่วมเลือกตัวแทน รวมทั้งร่วมในการตรวจสอบควบคุมการดำเนินการของตัวแทน เป็นต้น

2.3 มีอำนาจอิสระบางประการในการบริหารกิจกรรม ภายในวงรอบกิจกรรมและในขอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องได้รับมอบอำนาจดำเนินการอย่างเป็นทางการได้พอสมควร โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางหรือหน่วยราชการจากส่วนกลางแต่อย่างใด อำนาจอิสระนี้ หมายถึง อำนาจในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจดำเนินการภายในขอบเขตข้อบังคับของกฎหมาย และในการบริหารงานบุคคล หมายความว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นมิได้ทำหน้าที่แต่เพียงให้ข้อเสนอแนะอย่างเดียว เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่าไม่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องสามารถกำหนดนโยบายและตัดสินใจดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของตนเองได้ นอกจากนี้ยังต้องมีพนักงานซึ่งตนเองสามารถจัดการบริหาร โดยไม่ต้องฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางทุกเรื่อง พนักงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่ข้าราชการที่สังกัดการบริหารราชการส่วนกลาง

2.4 มีอำนาจในการจัดหาและใช้จ่ายอย่างเป็นทางการเป็นอิสระ เมื่อเป็นอิสระในการดำเนินงานแล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน มีแหล่งรายได้ของตนเอง เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล สามารถจัดเก็บภาษี ประเภทใด รวมทั้งหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากจัดหารายได้เองแล้ว ยังต้องมีงบประมาณของตนเอง สามารถกำหนดรายจ่ายและตัดสินใจใช้จ่ายเงินภายในขอบเขตทรัพยากรที่มีอยู่ได้ คือ มีสิทธิที่จะใช้จ่ายรายได้ที่ตนมีอย่างเสรีภายในขอบเขตอำนาจของตน ลักษณะทั้ง 4 ประการนี้ เป็นลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น แต่ขอบเขตระดับของลักษณะต่าง ๆ

ดังกล่าวนี้ มีมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลกลางกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเพียงใดเป็นสำคัญ ถ้ารัฐบาลกลางยอมให้ ท้องถิ่นมีอิสระมาก และยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินการในท้องถิ่นมากเท่าใดก็จะสะท้อนลักษณะประชาธิปไตยในท้องถิ่นมากเท่านั้น

2.5 หลักการประชาธิปไตยกับการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยนิยามแล้ว ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน หลักการทั้ง 3 ประการนี้ปรากฏในการปกครองท้องถิ่นด้วย

2.5.1 การปกครองของประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสทางการเมืองให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตั้งตัวแทนของตนทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเสมือนกับประชาชนมีอำนาจธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดตัวแทนของตน (เช่น สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล หรือเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมแทนตน จึงนับเป็นการปกครองของประชาชน

2.5.2 การปกครองโดยประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกระบวนการทางการเมือง โดยสมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเอง มิใช่ดำเนินการโดยบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากส่วนกลางหรือโดยหน่วยงานอื่น จึงเป็นการปกครองโดยประชาชน

2.5.3 การปกครองเพื่อประชาชน วัตถุประสงค์สำคัญของการปกครองท้องถิ่นคือการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การที่ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนดำเนินกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สดับรับฟัง คิดตามผล และวิพากษ์วิจารณ์ผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในแง่นี้จึงเป็นการปกครองเพื่อประชาชน

ประธาน สุวรรณมงคล (2547, หน้า 4-5 อ้างถึงใน ซาลิสสา นาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 13-15) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น ทำสัญญา การก่อหนี้ เป็นต้น

2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินกิจการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการระบุน้ำที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจเป็นการระบุน้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มทำกิจการใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ

3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน หรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกผู้บริหาร หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป การให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารหรือคณะผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งจะทำให้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น และมีความโปร่งใสในการทำงาน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเข้มแข็ง

5. มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ สาระสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น คือ ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบาย และเป้าหมายที่กำหนดความเป็นอิสระในการบริหารงานในที่นี้ หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย โดยที่รัฐบาลกลางควรมีหน้าที่เพียงสนับสนุน ส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าการควบคุมอย่างใกล้ชิด

6. มีอำนาจในการจัดหารายได้ และใช้จ่ายรายได้ได้อย่างอิสระตามสมควร การปกครองท้องถิ่นที่จะบังเกิดผลดีต่อท้องถิ่นโดยรวม ต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายในท้องถิ่นของตนอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน กล่าวคือมีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บเองได้ นอกเหนือจากรายได้ของท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้งโดยรัฐมีกฎหมายรองรับ มีโครงสร้างที่เป็นอิสระเด็ดขาดจากรัฐ ดังนั้น การกำกับดูแลจึงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำเป็น เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และต้องไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น มีลักษณะเป็นองค์กรในชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายส่วนกลาง มีขอบเขตพื้นที่การปกครองที่แน่นอน มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมทั้งในด้านการคลัง การจัดเก็บภาษี เพื่อหารายได้ตามที่กฎหมายกำหนด การจัดทำงบประมาณด้วยตนเอง รวมถึงการกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ มีการแบ่งองค์กรออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา (นิติบัญญัติ) โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองโดยมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ติดตามตรวจสอบการทำงานของท่านของท้องถิ่น

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

เอกวิทย์ มณีธร (2551, หน้า 131-132) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล นับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นฐานในระดับรากหญ้าของประเทศไทย องค์การบริหารส่วนตำบลถือกำเนิดเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2499 แต่มีพัฒนาการที่ค่อนข้างสั้นและการเติบโตเป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งมีการยุบเลิกไปในปี พ.ศ. 2515 อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันถือกำเนิดขึ้นอีกครั้งจากผลของกระบวนการผลักดันเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจขึ้นภายในระบบราชการไทย ในช่วงหลังเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ผลของการเรียกร้องดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการประกาศใช้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้น กฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้รับการแก้ไขปรับปรุงมาเป็นระยะ จนกระทั่งในปัจจุบัน โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ซึ่งตามกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบไปด้วย

3.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะประกอบไปด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยกฎหมายได้กำหนดให้ประชาชนสามารถเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 2 คน แต่หากว่าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ก็ให้เลือกสมาชิกได้จำนวน 6 คน หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ก็ให้เลือกสมาชิกได้

หมู่บ้านละ 3 คน หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมียกอย่างน้อย 6 คนนั่นเอง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

3.2 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสูงสุดของฝ่ายบริหารและบังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบล ทั้งนี้มีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาทำหน้าที่เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจำนวน 2 คน โดยทั้งหมด มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

3.3 พนักงานส่วนตำบล คือบุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับพนักงานเทศบาลหรือข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้แต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดส่วนงานออกเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน ส่วนการคลัง และส่วนโยธา เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นเรื่องสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องทำตามกฎหมาย ระเบียบ และมีความจำเป็นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามภารกิจในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย สรุปลงสาระสำคัญ ๆ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552)

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

กาญจนา สวายุพล (2555, หน้า 32) กล่าวว่า การกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นในการจัดสรรทรัพยากร รายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่อยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในช่วงเวลาที่กำหนด มีการติดตาม ควบคุม ประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงานโครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและความพร้อมที่จะมีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2541, หน้า 81 อ้างถึงใน ชาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 23) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาเป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทั้งนี้ต้องนำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการนโยบาย และพัฒนาศักยภาพแล้วจึงกำหนดออกมาในรูปของแผนงาน โครงการ งาน และกิจกรรม

วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง (2545, หน้า 25 อ้างถึงใน ชาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 23) กล่าวว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบลมีลักษณะและการประสานงาน และโครงการของจังหวัด อำเภอ รัฐวิสาหกิจ และการดำเนินการของประชาชนในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบล

สรุปได้ว่า การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินงานอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ดำเนินการหรือรับผิดชอบ โดยมี วัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่น ทั้งนี้ต้อง นำปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา เพื่อสนองตอบความต้องการ นโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาศักยภาพมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

หลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2548 ได้กำหนดวิธีการจัดทำและ ประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ แต่หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ไม่ได้มีการกำหนด กระบวนการประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนอกจากจะมีหน้าที่ใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนา จังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น อำนาจในการออกระเบียบปฏิบัติจึงแยกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

และ คณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการประสานแผน (กาญจนา สวายพล, 2555, หน้า 33-34)

ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 13-14 อ้างถึงใน เพ็ญประภา สติธรรมย์, 2554, หน้า 39) กล่าวถึง แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนา ดังนี้

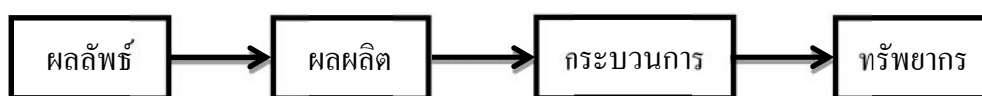
แนวคิดที่ 1: กระบวนการแก้ไขปัญหา

แนวคิดที่ 2: กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ

แนวคิดที่ 3: ความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดที่ 4: การตัดสินใจ

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด(ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้งแต่นำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมาย   แนวทาง/โครงการ/กิจกรรม   วิธีการทำงาน   คน/เงิน/วัสดุอุปกรณ์/การจัดการ

ภาพที่ 1 กระบวนการการคิด

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 14 อ้างถึงใน เพ็ญประภา สติธรรมย์, 2554, หน้า 39)

ชาลิสสา นาเมืองรักษ์ (2556, หน้า 23-24) กล่าวถึงองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ พ.ศ. 2542 ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางแนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบ วิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานงานคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะไตรภาคี โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาค และรัฐวิสาหกิจและตัวแทนจากภาคประชาชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการ รวมทั้งสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดประเภทของการวางแผนและความหมายออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะและแนวคิดพื้นฐาน ได้ดังนี้ (กาญจนา สวายพล, 2555, หน้า 34)

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

2. แผนพัฒนาสามปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

3. แผนดำเนินการ คือ แผนดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

4. โครงการพัฒนา คือ โครงการที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2548, หน้า 6-7)

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546, หน้า 35-38 อ้างถึงใน นัยนา ปานสาตรา, 2552, หน้า 21) ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผน
2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
4. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา
5. การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

6. การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

7. การอนุมัติแผนและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

ศุภวัฒน์ พิภูลศรี (2554, หน้า 30-35) กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีรายละเอียดและขั้นตอนการจัดทำประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาควรเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่อไป และดำเนินการเสนอโครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ห้วงปี พ.ศ. 2554-2556 ผ่านปลัดองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติโครงการดังกล่าว จะเป็นการกำหนดทรัพยากรในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และกำหนดปฏิทินการทำงานไว้อย่างชัดเจน

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ แจกโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายใน ขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคม

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

1. ในขั้นตอนนี้ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด/อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมพิจารณา โดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในครั้งแรก ให้เวทีการประชุมร่วมกันดังกล่าว คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณา

จัดทำโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาสามปี ต่อไป แต่สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาครั้งต่อไป (เมื่อครบรอบหนึ่งปี) ให้เวทีการประชุมร่วมพิจารณาทบทวนดูว่าจากยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาที่ได้คัดเลือกและโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ ยังมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในปีต่อไปจะสามารถคัดเลือกยุทธศาสตร์ การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีก็ได้ รวมทั้งกำหนดโครงการ/กิจกรรม ที่เพิ่มเติมหรือตัดทอนลงได้

3. เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

4. โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณากำหนดอาจมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา เช่นใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเวทีการประชุมร่วมได้กำหนดโครงการพัฒนาด้านการตลาดฯ ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยได้กำหนด โครงการปรับปรุงสถานที่ประวัติศาสตร์ปราสาทเก่า หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าโครงการทั้งสองที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคนละยุทธศาสตร์กัน แต่มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนกันได้ในการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนโดยการนำผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งหากกำหนดในแผนพัฒนาสามปีแล้วจะต้องกำหนดห้วงเวลาการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

4.2 ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาประสานจัดทำแผนพัฒนาสามปี

4.3 เนื่องจากกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการมีความหลากหลาย ดังนั้น ในขั้นของการพิจารณากำหนดกิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.3.1 งบประมาณรายรับ รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3.2 ทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.3.3 ภาวการณ์พัฒนาที่สามารถเข้าร่วมดำเนินการ หรือมีการกิจรับผิดชอบการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ

เมื่อพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจะต้องแยกประเภทของโครงการออกอย่างน้อยสามประเภท คือ

1. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง กล่าวคือมีขีดความสามารถทั้งทางด้านกำลังเงิน กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และความรู้ทั้งด้านการบริหารจัดการที่จะดำเนินการได้เอง

2. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ แต่องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นไม่สามารถหรือไม่ประสงค์จะดำเนินการ จึงมอบให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนโดยการตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้ตามระเบียบวิธีการของทางราชการ

3. โครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งราชการบริหารส่วนกลางส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นและภาคเอกชนอันเนื่องมาจากเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือเป็นโครงการที่หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยปฏิบัติและมีหน้าที่จัดการบริการสาธารณะดังกล่าวอยู่แล้ว ทั้งนี้รวมถึงโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ซึ่งมีกรอบในการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนอยู่แล้ว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเสนอขอรับการสนับสนุนต้องอยู่ในเงื่อนไขของการขอรับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจดังกล่าว)

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งนอกจากจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปแล้ว ยังจะต้องวิเคราะห์ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่เลือกต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษต้องการข้อมูลของช่วงเวลาใด และจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อเป็นข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนา โครงการ/กิจกรรม ได้อย่างถูกต้อง โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลภายในองค์กรและข้อมูลภายนอก เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT (การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก คือ

- 2.1 การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา
- 2.2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 2.3 การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา
- 2.4 การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี

รายละเอียดในแต่ละกิจกรรม มีดังนี้

1. การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาและนำเสนอที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมาโดยประเมินทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ (สำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านด้วย)

2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา หลังจากการประเมินผลการพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมาแล้ว ให้ที่ประชุมตามข้อ 1 ร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคม/ชุมชนในห้วงระยะเวลาสามปี (ในกรณีดังกล่าวอาจคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนามาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีก็ได้) ในกรณีที่เห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาใดที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดขึ้นใหม่ ก็อาจกำหนดขึ้นได้แต่ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน และวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น และนำไปปรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

3. การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา ภายใต้ยุทธศาสตร์จะมีแนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น แต่มีความสำคัญความจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแตกต่างกัน ที่ประชุมตามข้อ 1 จะต้องร่วมกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าแนวทางการพัฒนาที่ถูกจัดลำดับความสำคัญอยู่ในลำดับหลัง ๆ จะไม่ต้องนำมาปฏิบัติ เพราะการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาทุกแนวทาง ได้รับการพิจารณาแล้วว่าต้องดำเนินการแต่ในห้วงระยะเวลาสามปีของแผนพัฒนาสามปีนั้นอาจมีแนวทางที่จำเป็นต้องนำมาเน้นการปฏิบัติ วิธีการจัดลำดับความสำคัญ มีหลายวิธี ตั้งแต่วิธีง่าย ๆ คือ ประชุมตกลงกัน หรืออาจใช้วิธีการลงคะแนนคัดเลือกโดยใช้บัตรลงคะแนน เพื่อนำมารวมคะแนนและจัดลำดับ วิธีการจัดลำดับความสำคัญที่เป็นวิทยาศาสตร์อาจใช้วิธีประมาณค่า (Rating scale) หรือวิธี Strategic issues graph หรือวิธีอื่น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

4. การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี หลังจากจัดลำดับแนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมจะตัดสินใจว่าจะนำแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นมาดำเนินการแต่ในการตัดสินใจเลือกนั้นควรจะได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพราะในการจัดลำดับความสำคัญอาจใช้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อทบทวนและยืนยันการจัดลำดับว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงหรือไม่ จึงควรนำแนวทางการพัฒนามาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

1. หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีแล้ว ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา โดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ตัวอย่าง วัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1. เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เสริม

บางครั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแล้ว แต่อาจนำมาปรับให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงสามปี

ในขั้นตอนนี้ ที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนด โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะต้องดำเนินการตามแนวทางที่คัดเลือกและ โดยที่กิจกรรมที่จะดำเนินการย่อมมีความหลากหลาย ซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ด้วยคือ

1. พิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่กำหนดอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้โครงการ/ กิจกรรมที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะมีทั้งโครงการ/ กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง โครงการ/ กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่น หรือโครงการ/ กิจกรรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ
2. พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ควรพิจารณาทั้งภายใต้แนวทางเดียวกันและระหว่างแนวทางการพัฒนา
3. พิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงานและในด้านของผลการดำเนินการ เพื่อบรรลุกิจกรรมลงในปีต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. พิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม

ก. จากความจำเป็นเร่งด่วน ข. ชัดความสามารถทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค. ความเชื่อมโยงของกิจกรรม และระยะเวลาที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี มาจัดทำรายละเอียดโครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษา รายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนา

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาสามปี

ส่วนที่ 5 บัญชีโครงการ/กิจกรรม

ส่วนที่ 6 การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

3. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาเพื่อเสนอให้ผู้บริหารท้องถิ่น

2. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

5. ประโยชน์ของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2541, หน้า 81 อ้างถึงใน ซาลิสานาเมืองรักษ์, 2556, หน้า 26) ได้อธิบายถึงประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

5.1 ทำให้ท้องถิ่นมีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนและแน่นอน

5.2 ทำให้เกิดการประสานการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และช่วยลดความขัดแย้งและขจัดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

5.3 ทำให้สามารถเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาความต้องการ ได้อย่างถูกต้องและยังสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีก

5.4 ทำให้สามารถตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ

5.5 ทำให้มีเครื่องมือในการบริหารพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา

6. ปัญหาและข้อจำกัดของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาตรวจสอบติดตามการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547, หน้า 72) โดยเฉพาะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาพบว่ามีปัญหาและข้อจำกัดซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารงานของท้องถิ่น มีดังนี้

6.1 ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา กล่าวคือ ไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาหรือสภาพที่พึงปรารถนาของท้องถิ่นในอนาคตคืออะไร แต่ส่วนใหญ่ทำได้เพียงเอาโครงการมารวมกันเพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี

6.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งผ่านการทำงานครั้งแรกหรือมีความรู้ ความเข้าใจไม่มากพอ

6.3 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

6.4 แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนายังเป็นการระดมความคิดในวงแคบเฉพาะฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา

6.5 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากระบบยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับประชาชนเองยังขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

6.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่บริหารกิจการไม่เป็นไปตามแผนพัฒนา นอกจากจะไม่ให้ความสำคัญของแผนแล้วยังถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาโดย

6.6.1 ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

6.6.2 ให้ประชาชนร่วมดำเนินการ/และร่วมรับผิดชอบ

6.6.3 ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์

7. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0810.2/ว 220 ลงวันที่ 21 มกราคม 2548 (นัยนา ปานศาสตรา, 2552, หน้า 22) ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ผู้บริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชนหรือประชาคม ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวนสามคน และกำหนดให้ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้นำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนมาจากการจัดเวทีประชาคมท้องถิ่นมาใช้ในการ

จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ บูรณาการ การจัดทำ แผนเพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาและปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ ความเห็นพ้องต้องกันและการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อ ภารกิจแห่งรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชน

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810/ว 712 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2549 (นัยนา ปานสาตรา, 2552, หน้า 22-23) ได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้าน โดยกำหนด วัน เวลา สถานที่ ที่จะดำเนินการ ประชาคมให้ชัดเจน
2. ปิดประกาศแจ้งให้ทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับทราบหรือประชาสัมพันธ์เสียงตาม สายของหมู่บ้านก่อนวันทำการประชุมประชาคมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน
3. แจ้งประสานแผนปฏิบัติการประชาคมหมู่บ้าน ไปยังบุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล อำเภอ โรงเรียน วัด ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชน ฯลฯ
4. ดำเนินการประชาคมตามกำหนด
5. รายงานผลการประชาคมให้หมู่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อประสานการ ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง
6. ติดตามผล

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 712 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2549 ได้กำหนด หลักเกณฑ์ในการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน ดังนี้ (นัยนา ปานสาตรา, 2552, หน้า 23)

1. ประธานคณะทำงานฯ และคณะทำงานฯ จะต้องดำเนินการประชุมเพื่อให้ประชาชน ทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะปัญหา/ความต้องการแก่ที่ประชุมโดย อิสระ และประการสำคัญต้องเป็นผู้ที่ทราบข้อมูล ปัญหา ความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน
  2. ต้องบันทึกข้อมูลทุกปัญหา/ความต้องการไว้อย่างโปร่งใสและเปิดเผยทุกกรณี
  3. การจัดกลุ่มปัญหา/ความต้องการ/การจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือก โครงการต้อง เป็นไปตามมติของราษฎรผู้เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน
  4. คณะกรรมการอาจแสดงความคิดเห็นร่วมกับประชาชนได้ แต่ไม่อาจชี้นำการทำ ประชาคมอันเป็นเหตุทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีต้องยอมรับข้อเสนอของตนเองด้วยความเกรงใจได้
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนา ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75)

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาได้

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนาหลังจากที่ท้องถิ่นและประชาชนได้ร่วมกันคิดกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไป ก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

2.2 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในส่วนท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่ม หรือชุมชนนั้น

3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของท้องถิ่นทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ

4. ต้องใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของท้องถิ่นเพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน

5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่นให้เป็นที่ไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ ท้องถิ่นควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริงจะเห็นว่าการพัฒนารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน เป็นการพัฒนาที่เน้นที่บทบาทของประชาชนรวมทั้งข้าราชการระดับล่างเป็นผู้กำหนด ตัดสินใจ ความต้องการของตนเองที่จะพัฒนา และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รวมทั้งสภาพแวดล้อมในส่วนท้องถิ่น

จากแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ 3 ด้าน

ใหญ่ ๆ คือ 1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ 2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ โดยสามารถให้ความหมายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อร่วมเสนอแนะและพิจารณาปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ร่วมอภิปรายปัญหาและความต้องการ ร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน ข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านรวมถึงร่วมวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้วยการร่วมตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหามูลบ้าน ร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว

3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน หมายถึง ประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ให้เป็นปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 มาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรการบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ยกเว้น กรุงเทพมหานคร

สภาท้องถิ่น หมายความว่า สภาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยา สภาองค์กรการบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรการบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

อำเภอ หมายความว่า รวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

สมาชิกสภาท้องถิ่น หมายความว่า สมาชิกสภาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลสมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์กรการบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

นายอำเภอ หมายความว่ารวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย
 ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
 ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดขององค์การปกครองส่วน
 ท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน หมายความว่า ผู้อำนวยการกองแผนและ
 งบประมาณผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้างาน
 วิเคราะห์นโยบายและแผน หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่
 เช่นเดียวกันกับตำแหน่งดังกล่าว

พนักงานส่วนท้องถิ่น หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงาน
 เมืองพัทยา พนักงานส่วนตำบล และพนักงานหรือข้าราชการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่
 มีกฎหมายจัดตั้ง

แผนพัฒนา หมายความว่ารวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การ
 ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับ
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา
 จังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

แผนพัฒนาสามปี หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด
 แผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน
 ก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนการดำเนินงาน หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ของ
 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

โครงการพัฒนา หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การ
 พัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ของ
 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

การแก้ไข หมายความว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดในแผนพัฒนาหรือแผนการดำเนินงานให้
 ถูกต้องโดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเดิมเปลี่ยนแปลงไป

การเพิ่มเติม หมายความว่า การเพิ่มเติมแผนงาน โครงการที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปี

ให้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาสามปี

การเปลี่ยนแปลง หมายความว่า การทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของแผนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อ 6 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานการจัดทำพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 7 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 8 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานกรรมการ
2. รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ
3. สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
5. ผู้แทนภาคราชการและ/ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการ

กว่าสามคน กรรมการ

6. ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน กรรมการ

7. ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ

8. หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการตามข้อ 8 3. 4.

5. และ 6. ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 9 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ
2. หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

3. ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
4. หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการและเลขานุการ
5. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการตามข้อ 9 (3) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก
  - 1.1 อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง
  - 1.2 การกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
  - 1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
  - 1.4 กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
  - 1.5 นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น
  - 1.6 แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย
2. ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการ ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่
3. พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน
4. ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (2)

5. พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

6. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

7. ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 11 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่าง แผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่าง แผนการดำเนินงานและจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (1)

ข้อ 12 การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ต้องมี กรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด แล้วแต่กรณีจึงจะเป็นองค์ ประชุมให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่ อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของการประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 13 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติตาม (1) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) ถึง (7) ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้
2. เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น
3. เป็นพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
4. เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญากับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่ตนเป็นกรรมการ

5. ดิตยาเสพติดให้โทษ

6. เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

7. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปและพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ข้อ 14 ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 15 ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ครบวาระการดำรงตำแหน่ง
2. ตาย
3. ลาออก โดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง
4. คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่เห็นว่ามีความผิดอันควรและมีมติจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามให้ออก
5. มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 13

ข้อ 16 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ข้อ 17 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐาน

ในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหาความต้องการ และข้อมูลมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ข้อ 18 แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้ เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ 19 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่าย และรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ข้อ 20 ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

ข้อ 21 การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 22 การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 23 การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ 24 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 25 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข้อ 26 การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและ

หน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อยสามสิบวัน

ข้อ 27 แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณนั้น การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ 28 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
2. ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
3. ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
4. หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

กรรมการตามข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
2. ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
3. รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคม ของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

4. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ หรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น
2. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน
3. หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล
4. ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

5. ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 31 เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1. ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ตั้งอยู่ที่ บ้านดงยาง หมู่ 3 ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อยู่ในเขตการปกครองของ ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น

ตั้งอยู่เลขที่ 227 หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภออรัญประเทศ ระยะทางห่างจากอำเภออรัญประเทศประมาณ 10 - 11 กิโลเมตร

มีเนื้อที่ 23,125 ไร่ หรือ ประมาณ 37 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ 1,169 ไร่ หรือ ประมาณ 1.87 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทำกิน 17,887 ไร่ หรือ ประมาณ 28.61 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อยู่อาศัย 4,069 ไร่ หรือ ประมาณ 6.51 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ ตำบลเมืองไผ่สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม และที่ดอน มีห้วย หนอง คลอง บึง อยู่โดยทั่วไป แหล่งน้ำที่สำคัญ อ่างเก็บน้ำเปรมกมล ห้วยเมืองไผ่ และมีอาณาเขต ติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลบ้านใหม่หนองไทร

ทิศใต้ ติดกับเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลผ่านศึก

ทิศตะวันออก ติดกับเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลปากห้วย

ทิศตะวันตก ติดกับเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองทับจันทร์

2. ประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ มีเขตพื้นที่การปกครองครอบคลุม 8 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,230 ครัวเรือน มีประชากร จำนวน 3,985 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 1,989 คน และหญิง จำนวน 1,996 คน รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนหมู่บ้านและประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านเมืองไผ่	346	483	477	960
2	บ้านเนินสะอาด	144	271	264	535
3	บ้านดงยาง	231	320	359	679
4	บ้านสุขเกษม	105	166	192	358
5	บ้านวิจิตรคาม	98	150	153	303
6	บ้านเปรมกมล	105	165	184	349
7	บ้านสมประสงค์	98	208	155	363
8	บ้านใหม่สุขประเสริฐ	103	226	212	438
รวม		1,230	1,989	1,996	3,985

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ (ออนไลน์, 2557)

3. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ได้แบ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 5 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ (แผนพัฒนาสามปี, 2558)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 โครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 คุณภาพชีวิตและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อุตสาหกรรมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการ

โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ มีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาด้านการคมนาคมที่สะดวก

การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเป็นระบบเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ และจัดระบบการคมนาคมให้เป็นระเบียบ ปลอดภัย เช่น ป้ายบอกเส้นทาง ไหล่ทาง สัญญาณไฟบริเวณทางแยก ต่าง ๆ และย่านชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาด้านความปลอดภัยและคุณภาพชีวิต

การพัฒนาด้านการศึกษา การสาธารณสุข การจัดให้มีความมั่นคงปลอดภัย ปลอดภัยจากยาเสพติด ปลอดภัยผู้มีอิทธิพล อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมด้านการกีฬา และนันทนาการ

แนวทางที่ 2 การพัฒนาด้านการแก้ไขปัญหาคาความยากจนและกระจายรายได้

การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พัฒนาทักษะฝีมือ ส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน และมีรายได้ที่มั่นคง พัฒนาและสนับสนุนสวัสดิการเด็ก เยาวชน สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

แนวทางที่ 3 การพัฒนาด้านการบริการพื้นฐาน

การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค - บริโภค การปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ราชการ สถานที่ท่องเที่ยว อาคารบ้านเรือน สนามกีฬา สวนสาธารณะ การป้องกัน และบรรเทา สาธารณภัย มีการบริการพื้นฐานที่สะดวกเพียงพอ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อุตสาหกรรมการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาด้านการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตรปลอดสารพิษ ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร การพัฒนาคุณภาพดิน การพัฒนาบุคลากรทางการเกษตรการพัฒนาคุณภาพสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เกษตรกรรมครบวงจรตามแนวทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมให้มีตลาดเพื่อเป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายสินค้าการเกษตร จัดตั้งสถาบันวิจัยด้านการเกษตร

แนวทางที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ คู คลอง หนอง บึง แหล่งน้ำชลประทานให้สามารถเก็บกักน้ำได้ตลอดปี

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

พัฒนา/ส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำธรรมชาติ ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาด้านพัฒนาบุคลากร ปรับปรุงเครื่องมือ – เครื่องใช้ และสถานที่ปฏิบัติราชการ การบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มีประสิทธิภาพพรรคักให้เยาวชนและประชาชนตื่นตัวถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์/ความต้องการ การแก้ปัญหา ประเมินผล/ตรวจสอบได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่

ในระดับปานกลางทุกด้าน ข้อเสนอแนะของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

นัยนา ปานศาตรา (2552) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 4. แสวงหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางนมโค เทศบาลตำบลหัวเวียง เทศบาลตำบลสามกอก และเทศบาลตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ปัจจัยด้านความคิดเห็น ปัจจัยด้านแรงจูงใจภายใน ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านความสะดวก และปัจจัยด้านแรงจูงใจภายนอก
3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญคือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน

สมควร คลังสูงเนิน (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผน ด้านการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามานะ (Taro yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95.5% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน

แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบการตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9488 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย 2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร คือ ให้เทศบาลจ้างคนในพื้นที่ให้มากขึ้น ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้คณะผู้บริหารบริหารงานอย่างจริงจัง รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และการออกทำประชาคม ต่าง ๆ เทศบาลควรมี การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น

เพ็ญประภา สถิตรัมย์ (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มี สิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน +5% ได้ขนาด ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน แล้วสุ่มให้กระจายไปตามชุมชนต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9641 สถิติ พื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบล โนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็น รายด้าน พบว่าด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล 2. ความ

คิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรให้ความสำคัญกับ โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนน ทางระบายน้ำ การจัดขยะมูลฝอย มากกว่าจัดทำโครงการ และแผนพัฒนา ให้พิจารณาถึงความสำคัญของปัญหา และความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละ หมู่บ้านเป็นหลักตามลำดับ

งานวิจัยของ สุภวัฒน์ พิภูลศรี (2554) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร และ 2. ศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 4,871 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย แล้วสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ที่สำคัญคือ

2.1 เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้นำเสนอแผนงาน โครงการกิจกรรม และให้เข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นกับเทศบาลให้มากยิ่งขึ้น

2.2 เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับจ้างเหมาโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินการให้บริการกับประชาชน

2.3 เทศบาลควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงาน และการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 เทศบาลควรให้ความสำคัญในการจัดทำแผนงานหรือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี หรือ แจกจ่ายให้กับประชาชนให้มากขึ้น

2.5 เทศบาลควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล การใช้ทรัพย์สินของเทศบาล

กาญจนา สวายพล (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน แล้วสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9687 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ให้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาครบถ้วนร้อยเปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ ควรให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่เพื่อประชาสัมพันธ์วัน เวลาในการออกประชาคมของเทศบาล และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนา ตามลำดับ

ชาลิสสา นาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ และศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 372 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามาเน่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบด้วย t-Test (Independent samples) จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรณีพบความแตกต่างดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Differences) ผลการวิจัยพบว่า

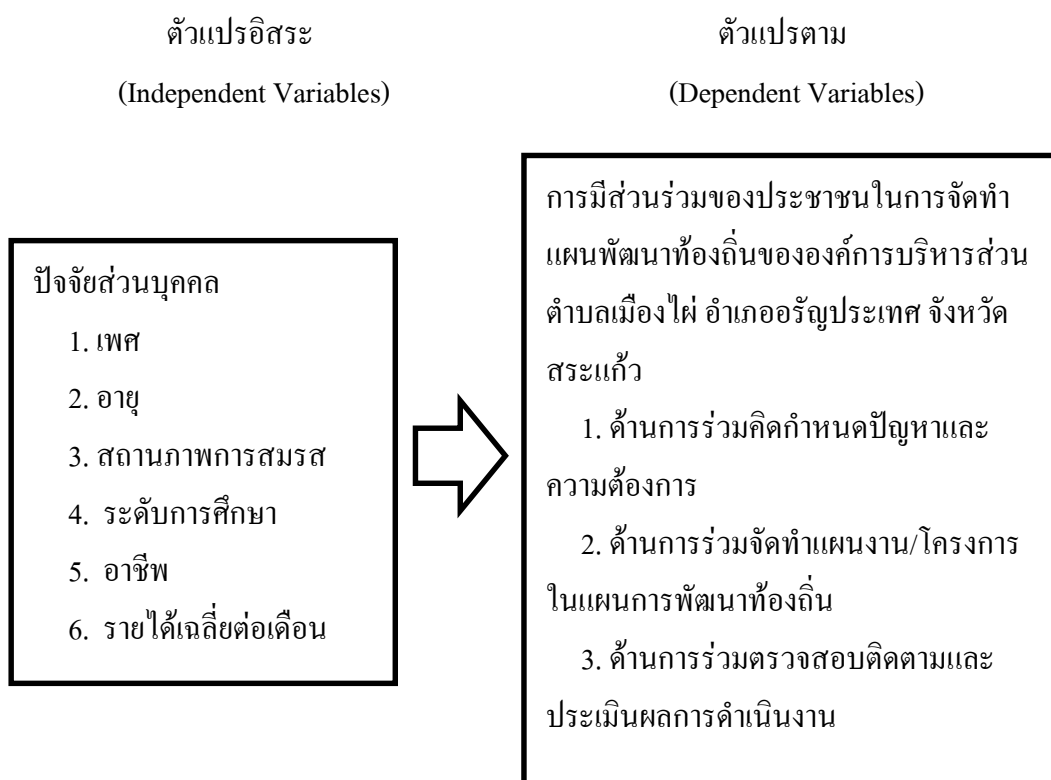
1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีกรนำแผนไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างและจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมควบคุม ติดตามโครงการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรสรุปรายงานผลการดำเนินงานในรอบปี และประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานควรกำหนดวันล่วงหน้าก่อนที่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะเข้ามา เพื่อกำหนดปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางในการติดตามประเมินผลการทำงานของเทศบาล เช่น เว็บไซต์ของเทศบาล และให้ประชาชนเข้าถึงได้เมื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ เสร็จแล้ว ควรปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบในเนื้อหาของแผนฯ อย่างทั่วถึง และควรให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น หลังจากที่คณะกรรมการจัดทำแผนฯ จัดทำเสร็จแล้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547, หน้า 75) มาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ 2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ ในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และกำหนดให้ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นตัวแปรอิสระ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 3,985 คน (ข้อมูลประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่) ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 5% (ไพฑูรย์ โพธิสว่าง, 2554, หน้า 185) แสดงวิธีการคำนวณ ดังนี้

สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n = กลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ .05

เมื่อนำมาแทนค่าในสูตร จะได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \frac{3,985}{1+3,985 * .0025}$$

$$n = 363.51$$

$$n = 364$$

ผลการคำนวณ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน เมื่อได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{คำนวณตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนขนาดตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านเมืองไผ่	960	88
2	บ้านเนินสะอาด	535	49
3	บ้านดงยาง	679	62
4	บ้านสุขเกษม	358	33
5	บ้านวิจิตรคาม	303	28
6	บ้านเปรมกมล	349	32
7	บ้านสมประสงค์	363	33
8	บ้านใหม่สุขประเสริฐ	438	40
รวม		3,985	364

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ณ เดือน พฤศจิกายน 2557

หลังจากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยสุ่มแบบบังเอิญเพื่อแจกแบบสอบถามตามจำนวนที่ได้ทำการสุ่มไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวม 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอธัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 15 ข้อ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert scale) กำหนดค่า ดังนี้ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 134)

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดคตินิยมปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบร่างสอบถามนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจน และการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ

ค่า -1 หมายถึง	ไม่สอดคล้อง
ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่	
1. ผศ. ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง	หัวหน้าภาควิชาคณะรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.ไชยา กุฎาคาร	อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
4. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of congruence) ของคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้สร้างขึ้นใหม่ทดแทนกรณีที่ไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตร (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 170-171) ดังนี้	

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในภาพรวมได้ค่า
 (IOC) = 1.00

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบราซ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 167) ทั้งหมดได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.87

6. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ และผู้ใหญ่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 30 มกราคม 2558 เป็นระยะเวลา 1 เดือน
2. แจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้
3. วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม รวมทั้งการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอธัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 3 ด้าน ใช้เกณฑ์และแปลความหมาย อยู่ในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (ไพฑูริย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 134-135)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	มีส่วนร่วมในระดับมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์
วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-Test ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ One – way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ แจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t- Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนประชาชนทั้งจำนวน
n	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
P	แทน	ความน่าจะเป็น

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เสนอจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
1.	ชาย	153	42.03
2.	หญิง	211	57.97
รวม		364	100.00
อายุ			
1.	ต่ำกว่า 30 ปี	22	6.04
2.	30-35 ปี	136	37.36
3.	36-40 ปี	130	35.71
4.	40 ปีขึ้นไป	76	20.89
รวม		364	100.00
สถานภาพการสมรส			
1.	โสด	84	23.07
2.	สมรส	247	67.86
3.	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	33	9.07
รวม		364	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
1. ไม่ได้เรียนหนังสือ	42	11.53
2. ประถมศึกษา	124	34.07
3. มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย	105	28.85
4. อนุปริญญา	94	23.08
5. ปริญญาตรีและสูงกว่า	9	2.47
รวม	364	100.00
อาชีพ		
1. เกษตรกรรม	37	10.17
2. รับจ้าง	136	37.36
3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	99	27.20
4. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	70	19.23
5. นักเรียน/นักศึกษา	9	2.47
6. พนักงานบริษัท	13	3.57
รวม	364	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 15,000 บาท	215	59.06
2. 15,000-20,000 บาท	99	27.20
3. 20,001-25,000 บาท	25	6.87
4. มากกว่า 25,000 บาท	25	6.87
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 57.97 รองลงมา คือเพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 42.03 มีอายุ 30-35 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.36 รองลงมาคือ อายุ 36-40 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.89 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.04 มีสถานภาพสมรส จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86

รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.07 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.07 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.07 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.85 ระดับอนุปริญญา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.53 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.36 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.23 อาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.17 อาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06 รองลงมาคือรายได้ 15,000 – 20,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนเท่ากับ 2 ระดับ คือ รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 และ รายได้มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว ปรากฏผล ดังตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 7

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ	3.07	0.44	ปานกลาง	3
2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น	3.15	0.44	ปานกลาง	2
3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	3.37	0.56	ปานกลาง	1
รวม	3.20	0.41	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.37$, $SD = 0.56$) รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ

ด้านการร่วมคิดกำหนด ปัญหาและความต้องการ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
1. ท่านเข้าร่วมประชุมกับ คณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อ เสนอแนะและพิจารณา เกี่ยวกับปัญหาความต้องการ ของหมู่บ้านเพียงใด	2 (0.54)	50 (13.74)	196 (53.85)	112 (30.77)	4 (1.10)	3.18	0.69	ปานกลาง	1
2. ท่านเสนอปัญหาความ ต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อ คณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	2 (0.54)	60 (16.48)	203 (55.79)	96 (23.37)	3 (0.82)	3.10	0.68	ปานกลาง	2
3. ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ ความต้องการของหมู่บ้าน	2 (0.54)	20 (5.49)	295 (81.06)	44 (12.09)	3 (0.82)	3.07	0.48	ปานกลาง	3
4. ท่านออกเสียงสนับสนุน หรือคัดค้านข้อมูลความ ต้องการของหมู่บ้านต่อที่ ประชุม เพียงใด	0 (0.00)	33 (9.06)	281 (77.20)	46 (12.64)	4 (1.10)	3.06	0.51	ปานกลาง	4
5. ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหา ความต้องการในการพัฒนา หมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2 (0.54)	60 (16.50)	262 (72.98)	37 (10.16)	3 (0.82)	2.94	0.56	ปานกลาง	5
รวม						3.07	0.44	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมคิดกำหนด ปัญหาและความต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาตาม

รายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้านเพียงใด ($\bar{X} = 3.18$, $SD = 0.69$) รองลงมาคือ ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.10$, $SD = 0.68$) ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.48$) ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม เพียงใด ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 0.51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.94$, $SD = 0.56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐบุรุษ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/ โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
6. ท่านเข้าร่วมวางแผน นโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ของหมู่บ้าน	0 (0.00)	27 (7.42)	268 (73.63)	67 (18.41)	2 (0.54)	3.12	0.52	ปานกลาง	3
7. ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบ เนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่น ก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่น เห็นชอบ	0 (0.00)	29 (7.97)	269 (73.90)	64 (17.58)	2 (0.55)	3.11	0.52	ปานกลาง	4
8. ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจ เลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อ แก้ไขปัญหาหมู่บ้าน	1 (0.28)	43 (11.81)	259 (71.15)	60 (16.48)	1 (0.28)	3.05	0.55	ปานกลาง	5
9. ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหา ของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น	0 (0.00)	17 (4.67)	242 (66.48)	93 (25.55)	12 (3.30)	3.27	0.60	ปานกลาง	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/ โครงการในแผนการพัฒนา ท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
10. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระของแผนพัฒนา ท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบ จากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว	1 (0.28)	18 (4.95)	253 (69.50)	89 (24.45)	3 (0.82)	3.21	0.54	ปานกลาง	2
รวม						3.15	0.44		

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.27$, $SD = 0.60$) รองลงมาคือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว ($\bar{X} = 3.21$, $SD = 0.54$) ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.12$, $SD = 0.52$) ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ ($\bar{X} = 3.11$, $SD = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.55$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ด้านการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงาน	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
11. ท่านเข้าร่วมในการ ตรวจสอบการปฏิบัติตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่	1 (0.28)	10 (2.75)	195 (53.57)	133 (36.54)	25 (6.86)	3.47	0.68	มาก	1
12. ท่านร่วมติดตามโครงการ หรือกิจกรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใน ระหว่างที่ดำเนินการ	2 (0.55)	12 (3.30)	193 (53.02)	139 (38.19)	18 (4.94)	3.46	0.67	มาก	2
13. ท่านร่วมติดตามโครงการ หรือกิจกรรมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะ ดำเนินการเสร็จสิ้น	1 (0.28)	29 (7.97)	197 (54.12)	127 (34.89)	10 (2.74)	3.32	0.67	ปานกลาง	4
14. ท่านประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น โดยการตอบแบบ ประเมินผลของท้องถิ่น	0 (0.00)	23 (6.32)	213 (58.52)	121 (33.24)	7 (1.92)	3.31	0.62	ปานกลาง	5
15. ท่านตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณในการดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ้มค่า หรือไม่	2 (0.55)	7 (1.92)	243 (66.76)	95 (26.10)	17 (4.67)	3.33	0.62	ปานกลาง	3
รวม						3.37	0.56	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, $SD = 0.56$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.68$) รองลงมาคือ ท่านร่วม ติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.46$, $SD = 0.67$) ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า หรือไม่ ($\bar{X} = 3.33$, $SD = 0.62$) ท่านร่วมติดตาม โครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.67$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 0.62$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	153	3.20	0.41	0.13	0.99
หญิง	211	3.19	0.40		
รวม	364				

*($p > .05$)

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนก ตามเพศ โดยใช้สถิติ t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอ

อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.40	3	0.13	0.81	0.49
ภายในกลุ่ม	59.38	360	0.17		
รวม	59.78	363			

*(p .05)

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.68	2	0.34	2.08	0.13
ภายในกลุ่ม	59.10	361	0.16		
รวม	59.78	363			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบ
สมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.30	4	0.33	2.00	0.09
ภายในกลุ่ม	58.48	359	0.16		
รวม	59.78	363			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.45	5	0.09	0.54	0.75
ภายในกลุ่ม	59.33	358	0.17		
รวม	59.78	363			

*(p .05)

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพโดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.29	3	0.10	0.58	0.63
ภายในกลุ่ม	59.49	360	0.17		
รวม	59.78	363			

*($p < .05$)

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบ
สมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอ อัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอ อัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล เมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากตารางที่ 14 สรุปได้ว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ แจกแจงความถี่ คำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t- Test และ One – way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

สรุปผล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 57.97 รองลงมา คือเพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 42.03 มีอายุ 30-35 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.36 รองลงมาคือ อายุ 36-40 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71 อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.89 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.04 มีสถานภาพสมรส จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.07 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/ แยกกันอยู่ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.07มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.07 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.85 ระดับอนุปริญญา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.53 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.36 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ

19.23 อาชีพ เกษตรกรรม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.17 อาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06 รองลงมาคือ รายได้ 15,000 – 20,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนเท่ากัน 2 ระดับ คือ รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 และ รายได้มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด รายด้าน มีข้อค้นพบดังนี้

1. ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน เพียงใด รองลงมาคือ ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม เพียงใดและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ

2. ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น รองลงมาคือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบ

เนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ตามลำดับ

3. ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ รองลงมาคือ ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระหว่างที่ดำเนินการ ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า หรือไม่ ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน

ตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ

อภิปรายผล

เสนอการอภิปรายผลการวิจัย เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ยังไม่ได้ตระหนักถึงความเป็นพลเมือง ในการแสดงบทบาทของประชาชน ผู้มีสิทธิและเสียงในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551) นัยนา ปานศาตรา (2552) สมควร คลังสูงเนิน (2553) เพ็ญประภา สถิตรัมย์ (2554) สุภวัฒน์ พิภูลศรี (2554) และกาญจนา สวายพล (2555) ที่ศึกษาถึงเรื่องเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยสามารถอภิปรายแยกในรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ ผลการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของ

หมู่บ้าน/ตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม และการร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ไม่กล้าที่จะเสนอปัญหาและความต้องการของตนเอง หรืออาจจะติดขัดเรื่องของการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ นี้ หากมีประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชนว่าประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ได้ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไรบ้าง ก็จะทำให้ประชาชนกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และเสียสละเวลาในการประกอบอาชีพมาได้ หากประชาชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เศรษฐไชย หทัยวรรณ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพ็ญประภา สติธรรมย์ (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบล โนนดินแดง อำเภอ โนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ และร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบลเพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน ในทุกข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ หรืออาจจะติดขัดเรื่องของการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง

ไผ่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ความสำคัญ และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อประชาชนจะได้สังเกตเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการเข้าร่วมดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภวัฒน์ พิกุลศรี (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ กาญจนา สววยพล (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีการเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ ร่วมติดตาม โครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระหว่างที่ดำเนินการ ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่า หรือไม่ ร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น ซึ่งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ยังขาดความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ไม่ทราบว่าเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร หรือไม่ทราบว่าตนเองสามารถเข้ามาบิบทบาท ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการขององค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ได้ หรืออาจจะติดขัดเรื่องขอเวลาในการประชุมไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งทางองค์กรบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง ความสำคัญ และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อประชาชนจะได้สังเกตเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการเข้าร่วมดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสตา นาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอ

ทำคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามีการนำแผนไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง และไม่ สอดคล้องกับ กาญจนนา สวายนพล (2555) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งสมมติฐานการวิจัย และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 6 ข้อ มีข้อค้นพบและสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอกันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 อายุ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอกันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 สถานภาพการสมรส ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสานาเมืองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอกันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสา นามือองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.5 อาชีพ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสา นามือองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลิสา นามือองรักษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งในด้านของการร่วมคิด กำหนดปัญหาและความต้องการ ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลและทีมผู้บริหาร ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าจะมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไรบ้าง หากเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลได้ และผลเสียของการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อประชาชนจะได้ตระหนักถึงความสำคัญและเสียสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

1.2 นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลและทีมผู้บริหาร ควรมีการจับอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของความเป็นพลเมือง บทบาท อำนาจหน้าที่ ของประชาชนที่มีต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่มากยิ่งขึ้น

1.3 ในการประชุม เพื่อขอความคิดเห็นจากประชาชน ควรจัดขึ้นในวันหยุดราชการเพื่อให้ประชาชนได้มีเวลาร่วมในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อที่จะได้ข้อคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของประชาชนมากที่สุด และควรมีการประชาสัมพันธ์ก่อนถึงวันที่จะมีการประชุมให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาในการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละแห่ง ต่อไป

2.2 ควรกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดทำแผนการพัฒนาท้องถิ่น เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลในทุกด้าน

2.3 ควรศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมือง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข หรือจัดให้ความรู้แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต.*
กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กาญจนา สวายนล. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชาลิสานา เมืองรักษ์. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นัยนา ปานศาสตรา. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551. (2551) *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 4 ก., หน้า 16-17.
- เพ็ญประภา สถิตรัมย์. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไพฑูริย์ โพธิสว่าง. (2554). *การทำวิจัยทางสังคม: หลักการ วิธีปฏิบัติและสถิติ*. ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมตตา อินจงกล. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระพีพรรณ ด้วงรักษา. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ศุภวัฒน์ พิภูลศรี. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เศรษฐไชย หทัยวรรณ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผึ้ง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สมควร คลังสูงเนิน.(2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่. (2558). *แผนพัฒนาสามปี*. สระแก้ว: องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัษฎประเทศ จังหวัดสระแก้ว.
- เอกวิทย์ มณีธร. (2551). *ระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนของไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
2. คำตอบทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าจะถือว่าเป็นความลับ
3. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงเพื่อความถูกต้องของผลการศึกษา
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
5. ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

อุไรวรรณ รสแก่น

นิติศปริญญาโทหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่านมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี 2. 30-35 ปี
 3. 36 – 40 ปี 4. 40 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพการสมรส

1. โสด 2. สมรส
 3. หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้เรียนหนังสือ 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย 4. อนุปริญญา
 5. ปริญญาตรีและสูงกว่า

5. อาชีพ

1. เกษตรกรรม 2. รับจ้าง
 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 4. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 5. นักเรียน/นักศึกษา 6. พนักงานบริษัท

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 15,000 บาท 2. 15,000 – 20,000 บาท
 3. 20,001 – 25,000 บาท 4. มากกว่า 25,000 บาท

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว**

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด แล้วกรณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านการร่วมคิดกำหนดปัญหาและความต้องการ ท่านเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอแนะและพิจารณา เกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้านเพียงใด					
2.	ท่านเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล ต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
3.	ท่านเข้าร่วมอภิปรายปัญหา/ความต้องการของ หมู่บ้าน					
4.	ท่านออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อมูลความ ต้องการของหมู่บ้านต่อที่ประชุม เพียงใด					
5.	ท่านร่วมวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการในการ พัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น					
6.	ด้านการร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการในแผนการ พัฒนาท้องถิ่น ท่านเข้าร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน					
7.	ท่านเข้าร่วมการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ท้องถิ่นก่อนเสนอให้สภาท้องถิ่นเห็นชอบ					
8.	ท่านร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกแผนพัฒนาตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน					

ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	ท่านร่วมตรวจสอบเนื้อหาของร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น					
10.	ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว					
11.	ด้านการร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ท่านเข้าร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่					
12.	ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระหว่างที่ดำเนินการ					
13.	ท่านร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะที่ดำเนินการเสร็จสิ้น					
14.	ท่านประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการตอบแบบประเมินผลของท้องถิ่น					
15.	ท่านตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงาน/โครงการ ว่าดำเนินการอย่างถูกต้อง คุ่มค่าหรือไม่					

ขอขอบคุณทุกท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	รวมคะแนน	ค่า IOC
1	+1	+1	+1	+3	1
2	+1	+1	+1	+3	1
3	+1	+1	+1	+3	1
4	+1	+1	+1	+3	1
5	+1	+1	+1	+3	1
6	+1	+1	+1	+3	1
7	+1	+1	+1	+3	1
8	+1	+1	+1	+3	1
9	+1	+1	+1	+3	1
10	+1	+1	+1	+3	1
11	+1	+1	+1	+3	1
12	+1	+1	+1	+3	1
13	+1	+1	+1	+3	1
14	+1	+1	+1	+3	1
15	+1	+1	+1	+3	1
16	+1	+1	+1	+3	1
17	+1	+1	+1	+3	1
18	+1	+1	+1	+3	1
19	+1	+1	+1	+3	1
20	+1	+1	+1	+3	1
21	+1	+1	+1	+3	1
		รวม		+63	1.00

ผลการคำนวณค่า IOC ได้ผล เท่ากับ 1.00

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.866	15

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	45.50000	28.879	.572	.854
a2	45.43333	30.806	.329	.865
a3	45.40000	28.731	.652	.851
a4	45.43333	31.289	.251	.869
a5	45.50000	32.672	.046	.876
b6	45.46667	29.913	.585	.856
b7	45.33333	31.678	.227	.869
b8	45.56667	29.909	.624	.855
b9	45.16667	30.695	.354	.864
b10	45.16667	30.489	.388	.863
c11	45.06667	27.168	.724	.845
c12	45.26667	24.823	.789	.840
c13	45.33333	27.264	.620	.851
c14	45.20000	27.890	.691	.848
c15	45.10000	26.024	.696	.847